

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8501/2021
28.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Драгане Бољевић, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Славка Бабић, адвокат из ..., против тужене "Комерцијална банка" ад Београд, чији је пуномоћник Урош Жигић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 4079/19 од 19.08.2020. године, у седници одржаној 28.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 4079/19 од 19.08.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 4079/19 од 19.08.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 4571/18 од 30.11.2018. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 8. став 1. Уговора о динарском готовинском кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита број ...-...-... од 25.10.2011. године, закљученог између тужиле и тужене банке, а која гласи: „корисник кредита се обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, а на основу Одлуке о тарифама накнада банке, плати банци једнократну накнаду у висини од 0,50% од износа одобреног кредита у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за еуро на дан плаћања“ и да се тужена обавезе да тужилци плати износ од 13.575,60 динара са законском затезном каматом почев од 25.10.2011. године до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој на име накнаде трошкова целог поступка исплати износ од 51.772,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 4571/18 од 30.11.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље, па је утврђено да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 8. став 1. Уговора о динарском готовинском кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита број ...-...-... од 25.10.2011. године, ближе означена у том ставу изреке. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље, па је тужена обавезана да јој исплати износ од 13.575,60 динара, са законском затезном каматом почев од 25.10.2011. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 28.886,00 динара, са законском затезном каматом од извршења, па до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 4079/19 од 19.08.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 4571/18 од 30.11.2018. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља, као корисник кредита, са туженом банком, дана 25.10.2011. године, закључила је уговор о готовинском кредиту са девизном клаузулом број ...-...-... . Одредбом члана 1. овог уговора, тужена је одобрила тужиљи кредит у износу од 27.200 евра. Побијаном одредбом члана 8. став 1. истог уговора, тужиља се обавезала да туженој пре пуштања кредита у коришћење на основу Одлуке о тарифама накнада банке, плати банци једнократну накнаду за пуштање кредита у коришћење у висини од 0,50% од износа одобреног кредита из члана 1. овог уговора. По основу наведене уговорне одредбе тужена је од тужиље наплатила износ од 13.575,60 динара, дана 25.10.2011. године. Пре закључења овог уговора, банка је обрасцем прегледа битних елемената кредита од 25.10.2011. године, у ставу I тачка 16 и ставу II тачка 5, која се односи на податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а који износ у конкретном случају представља износ од 13.575,60 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, на основу члана 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), зато што тужиљи, као кориснику кредита, тужена банка није образложила из чега се трошак обраде кредитног

захтева и пуштања у коришћење тачно састоји и како је дошла до тог новчаног износа, а није определила ни структуру ових трошкова, како би се утврдило да ли су они стварно настали. С обзиром на то, заузели су стнаовиште да тужиља има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу члана 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава одређене трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06 која се примењује од 01.10.2006. године) и која је важила у време закључења предметног уговора о кредиту од 25.10.2011. године. Овом Одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито на основу кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке (тачка 1. став 1.). На основу одредаба тачке 5. ове одлуке може се закључити да понуда банке, која се односи на кредите, треба јасно и недвосмислено да садржи следеће податке: податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 1), као и податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 2). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5. став 2.) и достављени клијенту на начин прописан упутством из тачке 11. ове одлуке. (тачка 5. став 3.). Поред тога по одредби тачке 7. став 2. наведене одлуке, при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун. Подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе су: износ кредита, период отплате, номинална каматна стопа, ефективна каматна стопа, укупан износ камате која се плаћа у току коришћења кредита, укупан износ других трошкова које клијент треба да плати у току коришћења кредита и износ отплатне рате (тачка 7. став 2. Одлуке).

Имајући у виду утврђено чињенично стање, тужиља је као корисник кредита закључила уговор о кредиту са туженом дана 25.10.2011. године и као прилог уговора уз тужбу достављен је и образац Прегледа битних елемената кредита од 25.10.2011. године.

Како је у наведеном обрасцу Прегледа битних елемената кредита, који је уручен тужиљи пре закључења уговора, исказана накнада од 13.575,60 динара, као податак о укупном износу накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту, то супротно становишту нижестепених судова, у конкретном случају није изостало јасно и потпуно обавештавање корисника кредита пре закључења уговора у складу са одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06). Банка сходно наведеним законским одредбама није била у обавези да исказује структуру ове накнаде, нити од чега се састоји, односно да ли је реч о стварним трошковима који су реални и оправдани. Следом наведеног, уговорна одредба којом се корисник кредита сагласио да банка приликом исплате кредита задржи 0,50% од износа одобреног кредита на име трошкова обраде кредита, није противна основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке, па како предметна одредба није ништава, тужиља неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

На основу изнетог Врховни касациони суд је преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтев као неоснован.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то: на име састава образложеног поднеска од 14.05.2018. године у износу од 6.000,00 динара, заступање на једном одржаном рочишту у износу од 7.500,00 динара, заступање на једном неодржаном рочишту у износу од 4.500,00 динара, на име састава жалбе и ревизије износ од по 12.000,00 динара, све према важећој АТ у време предузимања ових парничних радњи. Туженој је признат и трошак на име судске таксе за: жалбу и другостепену одлуку у износу од по 2.443,00 динара, као и за судску таксу на ревизију у износу од 4.886,00 динара, све према ТТ.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић